

EKSKURSIEVERSLAGEN COMPTE RENDU D'EXCURSIONS

Verslag van de excursie naar Den Diel en het Buitengoor (Mol) op 19 augustus 2001

Résumé

Compte-rendu de l'excursion à Den Diel et du Buitengoor (Mol) du 19 août 2001. Les conditions météorologiques n'étaient pas très favorables à l'observation des libellules, mais 21 espèces ont quand-même été trouvées sur les deux sites visités. Rappelons que la liste des odonates de "Den Diel" ne comporte pas moins de 48 espèces.

Zeldzame fotogenieke soorten als Band- en Kempense heidelibel zijn altijd goede publiekstrekkers. Dit mocht blijken uit de grote (tevens internationale) belangstelling voor deze tocht. Niet minder dan zestien op animo beluste mannen uit alle landsgedeelten stonden die morgen onder een flets waterzonnetje vergaderd aan de abdij te Postel. Een hartelijk weerzien voor sommigen, een eerste kennismaking voor anderen. De grootste gemene deler van ons allen: de ongebrijdelde interesse voor één van de oudste insectenordines van de wereld.

Met achtenveertig waargenomen soorten moet Den Diel tot het kruim van de Belgische libellengebiedjes gerekend worden. Eigendom van de gemeente Mol en in beheer van Natuurreservaten, wordt dit pareltje in hoofdzaak gevormd door een matig voedselarm ven ontstaan door turfwinning. Eikenberkenbos, flinters wilgenbroekbos met gagelpartijtjes, kale plekjes stuifzand met bulten Pijpestrootje (*Molinia caerulea*), lapjes korstmos met Heidelucifer (*Cladonia coccifera*) en Rendiermos (*C. furcata*) en woestijntjes van Bochtige smele (*Deschampsia flexuosa*) en Zandstruisgras (*Agrostis vinealis*) dragen bij tot de gevarieerde indruk die Den Diel nalaat. Belangrijke hydrologische actoren uit de omgeving zijn het kalkrijke water van het kanaal Dessel-Kwaadmechelen en de grote mesotrofe vijver die het gebied flankeren. Het moerasje rond de sprietput was goed voor enkele botanische hoogstandjes: Rhynchosporetum-achtige dingen met Witte snavelbies (*Rhynchospora alba*) en Kleine zonnedauw (*Drosera intermedia*), Ronde zonnedauw (*D. rotundifolia*), Canadese rus (*Juncus canadensis*), Koningsvaren (*Osmunda regalis*), Gagel (*Myrica gale*), veenmossen

(*Sphagnum* spp.) en enkele fraaie paddestoeltjes waarvan de namen in het ongewisse werden gelaten.

Ondanks de lage temperaturen aan het libellenfront kon hier al een reeks soorten bestudeerd worden: Weidebeekjuffer (*Calopteryx splendens*), Gewone pantserjuffer (*Lestes sponsa*), Houtpantserjuffer (*L. viridis*), Lantaarntje (*Ischnura elegans*), Watersnuffel (*Enallagma cyathigerum*), Breedscheenjuffer (*Platycnemis pennipes*), Paardenbijter (*Aeshna mixta*), Grote keizerlibel (*Anax imperator*), Gewone oeverlibel (*Orthetrum cancellatum*), Zwarte heidelibel (*Sympetrum danae*), Bloedrode heidelibel (*S. sanguineum*), Bruinrode heidelibel (*S. striolatum*) en Steenrode heidelibel (*S. vulgatum*). Als rode lijst soorten werden Koraaljuffer (*Ceriagrion tenellum*), Grote roodoogjuffer (*Erythromma najas*), Beekoeverlibel (*Orthetrum coerulescens*), Bandheidelibel (*Sympetrum pedemontanum*) en Kempense heidelibel (*S. depressiusculum*) opgetekend. Enig zuidlimburgs gekir was hierbij niet uit de lucht.

De algemene veelzijdigheid van Gomphus-excursies liet zich gevoelen op de waarnemingslijstjes: Moerassprinkhaan (*Stetophyma grossum*), Knopsrietje (*Myrmeleotettix maculatus*), Gewoon doorntje (*Tetrix undulata*) Bruine sprinkhaan (*Chortippus brunneus*), Ratelaar (*Chortippus biguttulus*), de loopkever (*Agonum sexpunctatum*), Kraamwebspin (*Pisaura mirabilis*), de immer uit het zuiden oprukkende Wesp spin (*Argiope bruennichi*) en verder Gewone pad (*Bufo bufo*), Rugstreppad (*B. calamita*), Dodaars (*Tachybaptus ruficollis*), Wesp dief (*Pernis apivorus*), IJsvogel (*Alcedo atthis*), Ree (*Capreolus capreolus*) ...

Met de nodige diplomatieke charme konden de boterhammen dan toch van onder de tafels worden gehaald en een paar abdijbiertjes later werd koers gezet naar het complex Buitengoor-Meergoor-Sluismeer. Het landschap hier is opnieuw een erg afwisselend moziëk van dennenbos, elzenbroekbos, berkenbroekbos met Gagel, gagelstruwelen, alkalisch laagveenmoeras met Galigaan en zeldzame zeggesoorten, natte en droge heide, vennen en open water. Het Buitengoor neemt een uitzonderlijke ecologische kernpositie in binnen een snoer van waardevolle natuurgebieden ten noordoosten van Mol. Ook internationaal staat het Buitengoor botanisch erg hoog aangeschreven. De complexe hydrologie van het Buitengoor was reeds het onderwerp van heel wat wetenschappelijk onderzoek en is dan ook bijzonder goed gekend. Zo is de invloed van kalkrijke kwel afkomstig van het kanaal aspectbepalend voor de vegetaties in het gebied. Maar ook de odonatofauna mag er zijn. Het gebied herbergt populaties Tengere grasjuffer (*Ischnura pumilio*), Gevlekte glanslibel (*Somatochlora flavomaculata*) en Bandheidelibel (*S. pedemontanum*). Glassnijder (*Brachytron pratense*) en Beekrombout (*Gomphus vulgatissimus*) staan er regelmatig op de waarnemingslijst. Recent laaide de belangstelling

van odonatologen voor het Buitengoor nog op door waarnemingen van Gevlekte witsnuitlibel (*Leucorrhinia pectoralis*).

De opmerkelijke botanici onder ons rondden met succes hun zoektocht naar de zeer zeldzame Stekende wolfsklauw (*Lycopodium annotinum*) af. Verder konden o.a. Klokjesgentiaan (*Gentiana pneumonanthe*), Moeraswolfsklauw (*Lycopodiella inundata*), Hoge cyperzegge (*Carex pseudocyperus*), Geelgroene zegge (*C. demissa*), Canadese rus (*J. canadensis*), Armbloemige bies (*Eleocharis quinqueflora*), Veelstengelige waterbies (*E. multicaulis*), Beenbreek (*Narthecium ossifragum*), Kleine veenbes (*Oxycoccus palustris*), Negertje (*Omocestus rufipes*) en Heidesabelsprinkhaan (*Metrioptera brachyptera*) bewonderd worden.

Als nieuwe dagsoorten werden Bruine glazenmaker (*Aeshna grandis*), Blauwe glazenmaker (*A. cyanea*) en Viervlek (*Libellula quadrimaculata*) aan de libellenlijst toegevoegd. Op een stukje laagveen vlakbij het buitengoor moeras vloog veel Beekoeverlibel (*O. coerulescens*). Aan een bosven vlakbij het Sluismeer vlogen dan weer massaal Koraaljuffers (*Ceriagrion tenellum*) rond. Het ven, dat middenin een dennenbos is gelegen, staat bekend om zijn schitterende lapis-lazuli kleur, volgens kenners veroorzaakt door blauwwieren.

Al bij al met 21 libellensoorten niet slecht geboerd op deze zondag in augustus.

Tim Adriaens

Verslag van de excursie naar de vallei van de Zijpbeek en de Mechelse heide op zaterdag 30 juni 2001

Résumé

Compte-rendu de l'excursion vers la vallée de Zijpbeek et le Mechelse heide du samedi 30 juin 2001. Au total, 21 espèces de libellules ont été observées et parmi elles, huit sont reprises dans la Liste Rouge de la Région flamande. Dans le premier site, soit le "Ven onder de Berg" à Maasmechelen, nous avons observé huit espèces, notamment *Cordulia aenea* et *Ceriagrion tenellum*. Au Mechelse Heide, huit espèces ont été notées, parmi lesquelles *Lestes dryas* et *Leucorrhinia dubia* sont les plus importantes. Les vallées du Kikbeek et la lande contiguë nous ont livré 13 espèces, les plus notables étant *Ischnura pumilio*, *Cordulegaster boltonii* et *Orthetrum coerulescens*. Huit espèces ont encore été répertoriées dans la vallée du Zijpbeek, malgré l'heure tardive, comprenant les espèces "Liste Rouge" suivantes: